

Poučevanje prostih predmetov francoščine in stenografije je letos zaradi pomanjkanja profesorjev izostalo. Dne 22. januarja t. l. se je morala gimnazija zaradi došlih vojaških ranjencev iz svojega posloja umakniti; nastanila se je deloma (šet razredov) v frančiškanskem samostanu, deloma v prostorih »Tiskovnega društva«. Parkrat potlej je pretela nevarnost, da bi se moral zavod pred časom zaključiti; ali krepkemu vodstvu ravnateljstva se je posrečilo, da se je šolsko leto izvršilo, kakor splošno, dne 26. junija. — V začetku šolskega leta se je vpisalo 179 javnih in 19 privatnih učencev. Med letom je izstopilo 12 + 5. K vojakom je bilo poklicanih 29. H koncu šolskega leta jih je bilo še vpisanih 168 + 13. (27 Slovencev, 2 Italijana, 1 Čeh, ostali Hrvati). — Kar se razredovanja tiče, je bil uspeh šolskega leta 1914/15 naslednji: odlično sposobni 19 + 3, sposobni 121 + 8, vobče sposobni 5 + 2, nesposobna 2, ponavljalni 17 iz dijakov. — Izza sklepa šolskega leta so bili zopet pozvani 4 profesorji pod orožje.

Ravnateljstvo c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici se nahaja do daljnje odredbe v Krškem na Kranjskem.

C. kr. moškega učiteljskega goriškega gojenci, ki imajo prejeti še kak obrok državne ustanove, naj se obrnejo pisмено ali osebno na ravnateljstvo (V. Bežek, Ljubljana, Marije Terezije cesta 6, II.).

Zrelostni izpit z odliko je napravil na Terezijanski akademiji nadvojvoda Albert, sin maršala nadvojvode Friderika.

Umrli je v Gradcu v bolnišnici usmiljenih bratov inf. stolni dekan mariborski gosp. Jakob Kavčič v starosti 52 let. Pokojnik je bil dolgo vrsto let profesor veronauka na slovenskih paralelkah mariborske gimnazije. Jako je skrbel kot tak za mariborsko dijaško kuhinjo ter ostane premnogim bivšim učencem v prijaznem spominu. Politiško ni nikoli deloval.

Vsi dovršeni ruski srednješolci na nabor. »Frankfurter Zeitung« poroča 15. julija iz Petrograda: Poziv ruske mladine se vrši v vedno večjem obsegu. S 1. julijem so morali na nabor vsi mladeniči, ki so končali srednje šole.

C. kr. slovenska državna gimnazija v Gorici. Na tem zavodu je bilo vpisanih v preteklem šolskem letu 477 učencev (med temi 14 privatistinj in 2 privatista). Med šolskim letom jih je izstopilo 42. Odlično sposobnih je bilo koncem šolskega leta 70 učencev, sposobnih 242, vobče sposobnih 61. Vsi oni učenci pa, — teh je 62 — ki bi bili pri sedanjih klasifikacijah spoznani za nesposobne za vstop v naslednji višji razred, so ostali za sedaj brez klasifikacije in bodo v začetku prihodnjega šolskega leta pripuščeni k ponavljalnemu izpitu iz onih predmetov, v katerih bi dobili sedaj nezadostne ređe. Izpričevala se dobijo v Ljubljani, Dunajska cesta 28, Goriška zveza. — Na zavodu je poučevalo v preteklem šolskem letu 17 profesorjev in 4 stranski učitelji. Pod orožje je bilo klicanih 10 članov učiteljskega zbora, od teh so bili 3 že odklikovani.

Šolska mladina. Pod tem naslovom piše »Delavec« v 39. številci: Odkar je izbruhnila vojna, so po mnogih krajih brez šole. Naravna posledica vojne je to. Nikakor pa s tem dejstvom ni ustrezno potrebi časa in razmeram, v katerih se nahajamo. Če že ni mogoče imeti po prizadetih in bližnjih krajih šolskega pouka redovito, bi pa bilo mogoče najti drugačno pot, da bi otroci imeli vsaj primerno varstvo in vzgojo, ki jim je sedaj šola ne more dati. Umevno je tudi, da šolski pouk v takih razburjenih časih ne more imeti tistega uspeha kakršnega ima ob normalnih razmerah. Verojetno je, da pouk ne dosega svojega namena v šolskih predmetih. Sedanja prilika pa bi se morala izrabiti zlasti v ta namen, da se pospešuje v mladini družabne in moralne sposobnosti potom javnih vzgajališč ali zavetišč, ki bi zlasti pospeševala sposobnost za poznejšo šolsko vzgojo. Ne zadoščala pa bi taka vzgajališča ali zavetišča, če bi postavljali vanje »vzgojitelje« z bičem v roki pa brez pedagoške izobrazbe, marveč morali bi taka zavetišča voditi res sposobni pedagogi, učitelji, ne pa vzgojitelji, ki poznajo vzgojna pravila le instinktivno. Vzgojitelji morajo vedeti, da sedanje razmere zahtevajo povsem neobičajni učni sistem svobodne vzgoje. Tukaj je mnogo dela, mnogo, le škoda, da se tako podcenjuje. Kmet pravi: slab gospodar, ki divjakov ne cepi s plemenitimi cepiči. Ta nedostatek, ki ga sedaj zanemarjamo, se bo maščeval desetletja nad nami. Šolska mladina danes ne spada le domov, marveč tudi v zavetišča. Nekateri pravijo, da naj otroci delajo namesto onih, ki so v vojni. To prihaja malokje v poštev in kjer prihaja v poštev, imajo otroci za svojo spo-

sobnost še dovolj časa, da ustrezajo tudi tistim »dobrohotnežem«.

Dr. Edvard Dolinšek ni padel. Seznan izgub št. 24 je navedel, da je dr. Edvard Dolinšek, gimnazijski profesor v Gorici, kot rezervni poročnik peh. polka št. 47, padel. Seznan izgub št. 206 pa pravi, da je bil imenovan profesor le ranjen in da ga od tedaj pogrešajo.

Slovenska Šolska Matica.

Od tajništva S. Š. M. smo prejeli in objavljamo nastopna dva poziva:

Šolska vodstva na Kranjskem, Primorskem, Štajerskem in Koroškem naj blagovolijo vpsolati predsedniku Slovenske Šolske Maticе, gosp. ravnatelju H. Schreinerju v Mariboru, zaznamek vseh v vojno poklicanih gg. učiteljev s podatki o njih ranjenju, ujetništvu, smrti ali odklikovanju, ker namerava Slov. Šol. Matica postaviti vsem vrlim junakom-učiteljem časten spomenik v svojih publikacijah.

Gg. poverjeniki Slov. Šol. Maticе naj blagovolijo pobrati in vpsolati čimprej članarino za leto 1915. Ako je morebiti gosp. poverjenik vpoklican v vojno, naj blagovolijo prevzeti ta trud eden izmed njegovih gg. tovarišev, ker mora društveni odbor v kratkem vedeti, kakšno bo njegovo denarno stanje.

Kranjske vesti.

ANDREJ GRČAR.

Umrli je v Radovljici dne 14. julija ob 9. zvečer po dolgi, mučni bolezni vpokojeni šolski ravnatelj tovariš Andrej Grčar v 71. letu svoje starosti. Pokojnik je bil v Radovljici in v vsej okolici splošno priljubljen zaradi svojega koncilijantnega vedenja, kar pričajo pač priznanja, ki jih je užival v svoji aktivni službi, zakaj bil je dolgo let zastopnik učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu radovljiškem, več let predsednik okrajnega učiteljskega društva, mestni zastop radovljiški ga je volil v ravnateljstvo mestne hranilnice itd. — Rajnik se je s pridom udeleževal javnega življenja, bil je vedno zvest naš somišljenik in odkritosrčen ter vztrajen zagovornik učiteljstva. Zapuščal žalujočo vdovo, sina učitelja-vojaka, ki je ujet na Ruskem, in hčer, ki se je posvetila samostanskemu življenju. Pogreb dragega pokojnika se je vršil dne 16. julija ob 5. popoldne ob veličastni udeležbi občinstva, učiteljstva in šolske mladine. — Bodi dragemu tovarišu, ki je z navdušenjem in ljubeznijo deloval v naši organizaciji za blaginjo našega stanu in šolstva, lahka slovenska zemlja in neminljiv spomin!

ROZIKA JOVANOVA.

V Št. Vidu nad Ljubljano je umrla ondotna rojakinja in učiteljica koleginja Rozika Jovanova. Pokojnica je bila tiha, blaga duša, ki je živela le svojemu poklicu, zato jo je ljubil in spoštoval vsak, kdor jo je poznal. Žal, da je neizprosna smrt prestriгла nit njenega delavnega življenja ter jo pokosila v najlepši dobi njene starosti. Rojena je bila leta 1887., učiteljica je dovršila leta 1907., definitivno pa je bila nameščena leta 1911. — Bodi ji ohranjen ljub spomin!

MARIJA DITINGARJEVA.

Umrli je v Ljubljani pri svojih starših hči-edinka tovarišica Marija Ditingarjeva, učiteljica v Št. Vidu pri Zatični. — Ni ji bilo dano, da bi v dejanju prelila vso ljubezen, ki jo je gojila do svojega stanu, zakaj morala je umreti po dolgi in mučni bolezni, stara komaj 22 let! — Blag ji bodi spomin!

— **Osemdesetletno rojstvo** je praznoval tovariš Janez Saje, nadučitelj v pokoju in posestnik v Št. Jerneju na Dolenjskem. — Vzgojil je vso prelepo šentjernejsko dolino, zato ga spoštujejo in ljubijo stari in mladi ljudje, v svojem stanu pa ima mnogo prijateljev. Mož je vključ visoki starosti še vedno čvrstega zdravja in vedrega duha. In tak naj ostane še mnogo let! To je naša čestitka k njegovi osemdesetletnici!

— **Seja deželnega šolskega sveta dne 16. julija.** Učiteljica Ana Rutarjeva-Moosova se stalno upokojil. — Učitelj Av-

gust Brglez v Spodnji Šiški dobi zaradi boleznih enoletni dopust. — Sklene se odstaviti nekoga krajnega šolskega nadzornika.

— **Zastopnikom občine** v šolski odbor obrtno-nadaljevalne šole v Kranju je imenovan občinski svetovalec Franc Krenner.

— **Za Učiteljski konvikt** je daroval tovariš Josip Ažman, nadučitelj na Breznici, 10 K namesto venca na krsto svojemu dragemu tovarišu in prijatelju šolskemu ravnatelju v pokoju Andreju Grčarju. — Gosp. Ivan Majaron iz Borovnice je daroval 10 K namesto venca na krsto prijatelja Jožeta Mavca. Srčna hvala!

— **Ravnatelj Gustav Pirc — deželni kulturni nadzornik.** Glede na izredno važnost deželne kulture v sedanjih časih in nakopičenega tozadevnega dela se je deželni odbor sporazumil s c. kr. kmetijsko družbo, da stopi tajnik Kmetijske družbe začasno v deželno službo, zaeno pa vodi še nadalje tajništvo Kmetijske družbe. Tajnik Kmetijske družbe, ces. svetnik ravnatelj Gustav Pirc, je to nalogo sprejel, in deželni odbor mu je podelil naslov deželno-kulturnega nadzornika. Ta uredba pomenja le provizorij glede na sedanje za kmetijstvo izredno težavne razmere.

— **Znamenje časa.** V »Slovenskem Narodu« čitamo ta inersat: Učiteljica, večša slov., hrvatsk., nemšk. in italij. jezika in igranja citer, želi kakšne službe ali privatnega poučevanja. Ponudbe se prosil pod »pouk/1671« na uprav. »Slov. Naroda«.

— **Ranjn je bil** na severnem bojišču tovariš Alfonz Završnik iz Ribnice. Kot kadet pri 17. pešpolku je odšel na bojišče 26. maja. Zadet je bil v trebuh. Zdravi se v Kolomeji. Ljubemu tovarišu želimo, da kmalu okreva!

— **Razpisana ustanova.** Razpisano je 2. mesto ustanove Josipa Gorupa viteza Slavinskega v znesku 1000 K za absolvente trgovskih šol in trgovskih akademij, ki hočejo svoje študije nadaljevati v inozemstvu. Prošnje je vložiti na deželni vladi do 10. oktobra.

— **Peta krušna komisija** uraduje od preteklega petka v »Učiteljski tiskarni«, Frančiškanska ulica 6, na dvorišču, I. nadstropje.

— **Deželne admirala Antona Hausa ustanove za c. in kr. mornariško akademijo.** Deželni odbor je sklenil, da je ustanoviti v proslavo rojstvenega dne Nj. Veličanstva cesarja pet deželnih ustanov po 1600 kron za c. in kr. mornariško akademijo na Reki. V znak hvaležnosti za junaške čine naše vojne mornarice se bodo te ustanove imenovala po odličnem poveljniku admiralu Hausu, ki je, kakor znano, naš ožji rojak, ako v to privoli. Pravico do teh ustanov bodo imeli predvsem tisti deželani, ki ne morejo biti deželni državni in drugih ustanov. Ustanove se bodo oddale že za šolsko leto 1915/16.

— **Posplošenje učiteljske draginjske doklade.** Kakor znano, je bil draginjske doklade v izmeri 10—25 odstotkov temeljne plače doslej deležen le del ljudskošolskega učiteljstva. Sedaj je pa deželni odbor priznal to draginjsko doklado v izmeri 25 odstotkov vsemu dejansko službujočemu učiteljstvu brez vsake izjeme, in sicer že od 1. avgusta 1915 vnaprej.

— **Nagrada učiteljem v Ljubljani.** Magistratni gremij je sklenil, da dobi učiteljsko obje, ki pomaga pri izdajanju krušnih kart, po 3 K, oziroma po 2K na dan.

— **Šola, znanost in umetnost v proračunu mesta Ljubljane.** Potrebščina za ljudsko šolstvo, razna učilišča ter za razne prispevke v svrhu podpiranja šolstva, umetnosti, znanosti in ljudske prosvete znaša 205.863 K.

— **Iz ljudskošolske službe.** Ker je odšel učitelj Alojzij Intihar v vojno službo, je dodeljena enorazrednici na Robu učiteljica Terezija Podbojeva iz Loškega potoka. Ker je odšel učitelj Albin Smole v vojno službo, je dodeljena enorazrednici v Rovi učiteljica Marija Ferenčakova iz Vrhpolja. — C. kr. šolski svet v Radovljici je namesto v vojaško službo odpoklicanega nadučitelja Antona Kristofa, poveril začasno vodstvo ljudske šole v Radomlju učiteljici Mariji Žgurjevi. C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu je absolviranega učiteljskega kandidata Andreja Sežuna nastavljal za suplenta na enorazredni ljudski šoli v Babnempolju.

— **Naučni minister** je priznal kuharski in gospodinjski šoli ljubljanskega uršulinskega konventa pravico javnosti.

— **Iz ruskega ujetništva.** Tovariš Karel Jeretina je premeščen — kakor poroča svojim staršem v Ljubljano — v Taro. Tara je mesto v Sibiriji v tobolski guberniji, kjer se stekata reki Arkarka in Irliš. V rečenem mestu so velike usnarne

in cvete živahna trgovina z Buharo in Kino. Karel Jeretina je že videl precejšen del Sibirije.

— **Na severnem bojišču** je padel dne 17. junija t. l. junaške smrti za domovino Anton Novelli, doma z Ježice pri Ljubljani, star 20 let. Padli junak je bil sin mnogoletnega zvestega uslužbenca »Učiteljske tiskarne«, Andreja Novellega, in je bil tudi sam več časa zaposlen v »Učiteljski tiskarni«. Bil je zgleden, zanesljiv in zvest njen sodruknik. Blag mu spomin!

— **Umrli je tovarišu Fr. Mlakarju,** učitelju v Ljubljani-Barju, edinec Franek, star osem let. Utanil je v ribniku za Rakovnikom. Ob tej nenadni in tako tragični smrti ljubljenega otroka izrekamo žalostnim staršem iskreno sožalje!

— **Trimesečni dopust** je dovoljen gospé Mariji Kavčičevi, ravnateljici c. kr. dekliške osemrazrednice v Idriji. Nado-mešča jo v ravnateljskih poslih katehet Fran Oswald.

Štajerske vesti.

— **Šola Dramlje** je nabrala dosedaj za »Rdeči križ« 66 K 79 vin.; izdelalo pa se je 70 parov raznih volnenih izdelkov, 48 žepnih robcov in 300 parov papirnatih nogavic in podplavov.

— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Odbor poroča: Član ravnatelj Viktor Korschegg je dne 5. maja t. l. umrl. To je 130. smrtni slučaj, v tek. letu. 2. Donesek po 2 K naj se plača tekom enega meseca. — Ker utegne biti sedaj več smrtnih slučajev, je priporočljivo, da se uvedejo mesečna predplačila, da bi ne bilo plačevanje večjih vsot pozneje pretežavno.

— **Iz Komna pišejo:** Med našimi ranjenci se nahaja tudi Al. Selinšek, učitelj pri Sv. Barbari v Halozah na Štajerskem. Zakopala ga je italijanska granata živega, a rešili so ga in ga semkaj poslali, od tod pa v Ljubljano. Okreval bo kmalu.

— **Hud udarec** je zadel našega spoštovanega tovariša Ivana Krajnika, nadučitelja v Kozjem na Spodnjem Štajerskem. Dne 16. julija t. l. mu je umrla edina hčerka Nada, veselje in ponos staršev. Krajnikova Nada je obiskovala ljubljanski dekliški licej ter je ob svojem blagem in mirnem značaju ter ob neumorni pridnosti dosegala vedno odlične uspehe. Kruta smrt je ugrabila nežno slovensko cvetko, ko ji je bilo komaj 18 let. — Bridko prizadetim staršem izrekamo iskreno sožalje!

— **K vprašanju o šolskem pouku v Mariboru.** Od vseh strani nam dohajajo vprašanja, kdaj se prične s poukom po naših šolah. Seveda smo v tem oziru popolnoma nepoučeni; niti šolska vodstva tega ne vedo. Morda se prične pouk že prihodnji mesec, morda kakor lani oktobra, decembra ali januarja ali pa še kasneje. Kadar zvemo, bomo seveda takoj poročali. Splošno mnenje je seveda to, da bi se moral pričeti pouk vsaj koncem septembra, že z ozirom na to, ker je bil lani jako nepopoln in ker pač ne kaže, puščati učeče mladine kar dve leti brez povoljnega ali pa vsaj delnega pouka. Že vojni čas slabo vpliva na učne uspehe, kaj šele potem skrajšana splošna učna doba. Upati je, da bodo tozadevni ukrepi merodajne šolske oblasti kmalu znani. V Mariboru prično s srebo septembra doslej z rednim poukom samo šolske sestre na svoji vadnici, meščanski šoli in ženskem svojem učiteljsku.

— **Promocija.** Dne 21. julija t. l. je promoviral gospod Vilko Marin, sin c. kr. učitelja Marina v Mariboru, na graškem vseučilišču za doktorja vsega zdravilstva. — Čestitamo očetu in sinu!

— **V Ptuj** se je poročil c. in kr. rez. poročnik 17. pešpolka in uradnik poštne hranilnice na Dunaju Jože Potokar z Albino Archovo, učiteljico na trgovski šoli na Dunaju.

— **Umrli je v Vojniku pri Celju** v starosti 52 let gošpa Roza Brezovnikova, roj. Vrečerjeva, soproga zaslužnega nadučitelja in pisatelja tovariša Antona Brezovnika. — Bila je vrla, zgledna slovenska žena. Bodi ji blag spomin! Cenjeni rodovini naše iskreno sožalje!

— **Umrli je v Mariboru** profesor tamošnjega bogoslovnega učilišča dr. Fr. Fenš v starosti 65 let.

— **Štajerski deželni šolski svet** je dovolil menlati službeni mesti stalni učiteljici Neži Hribnikovi, roj. Kunejevi v Črešnjevcu in Milki Pirnatovi na konjiški okoliški šoli. Stalno so upokojeni: nadučitelj v Negovi Mihael Vreča, stalna učiteljica v Jarenini Ana Vaudova, st. učitelj v Slovenjem gradu Iv. Trobej in st. učitel-

teljica v Ljubecni Viktorija Zorerjeva. Ob priliki upokojitve je izrekel deželni šolski svet svoje priznanje šolskemu vodji v Turjah Jožefu Topolovšku in učitelju Iv. Trobeju.

Goriške vesti.

—g— Lepa karakterizacija goriškega učitelja. V ljubljanskem »Slovincu« z dne 17. julija 1915, št. 160, čitamo listek »Krn srdit«, kjer je opisan učitelj O t r o b a r s takim izbranim in izrazitim okusom: »Po poklicu je učitelj, siromak po značaju. Na višku svojega stanu ni bil nikoli; mož je bil v vednem nasprotju s to ali ono šolsko oblastjo, zato pa so ga le-te rade odpravile na visoko: v hribe. Kar ga poznam, je vedno služil po najvišjih šolah na Goriškem... Ta njegov obraz je sploh nekaj posebnega. Mislite si štiridesetletnega šibkega suhega moža s sedemdesetletnim podolgastim obrazom, usnjate rjave kože, ki izgleda, kakor bi bila prevelika, zakaj nabira se v nebroj gub in gibic, prožnih in gibkih, kakor bi bila vsaka vstiku s posebnim živcem. Vse te gube ima Otrobark tako v oblasti, da se zdi človeku, ki ga gleda, kakor bi gibal lahko vsako posebej in jih zbral po potrebi v skupine po svoji volji... Prijateljstvo mož ni imel mnogo. Tovarišem, ki so se izvečine bali njegovih norčij, je bil nadležen. Ker je bil siromak, je bilo čisto treba poseči v žep, da so mu poskrbeli tobaka ali celo še kaj nujnejšega...« Taka pisava v sedanjih časih ni umestna! Tudi goriški učitelji v teh hudih časih v polni meri izpolnjujejo svojo državljansko dolžnost. V zahvalo se pa iz goriškega učitelja norca delajo. V imenu svoje stanovske časti moramo proti temu protestirati. To nam bo menda dovoljeno. Kaj bi neki rekli ljubljanski gospodje, ko bi mi pisali tako o kakem duhovniku?! Kdor je sit in na varnem, naj se ne norčuje iz njega, ki živen in lačen kriji in življenje izrtuje domovini in cesarju! O tem žrtvovanju dovoljno govori vsaka številka našega lista!

—g— Goriški deželni gluho-nemi zavod se je preselil iz Gorice na Kranjsko, in sicer se nahaja deloma v zavodu »Notre Dame« v Kandiji pri Novem mestu, deloma na deželni kmetijski šoli na Grmu.

—g— V Postojni sta se preselila okrajno glavarstvo iz furlanskega Tržiča in okrajni šolski svet.

—g— Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani naznanja: Vse gg. učitelje goriškega okraja napotujemo v zadevi plač na naslov: P. n. gosp. Fr. Sivec, c. kr. vadniški učitelj v Gorici, c. kr. okrajno glavarstvo. Zaradi možne izpremembe bivališča naj se izvolijo hkrati obrniti na c. kr. okrajni šolski svet goriški v Ajdovščini. Gg. učitelji gradiščanskega okraja naj se obrnejo z naznanilom svojega bivališča in zneska svoje mesečne plače na naslov: P. n. gosp. F. O. Schneider, c. kr. namestniški svetnik, voditelj c. kr. okrajnega glavarstva v Gradiški, sedaj v Postojni. Gg. učitelji tržiškega okraja naj se obrnejo na naslov: P. n. gosp. Gasser, c. kr. okrajni glavar, Gradec, Štajersko. V zadevah pokojnih naj se obrnejo: Deželni odbor goriško-gradiščanski, Dunaj I., Reichsrat. Srednješolski učitelji goriški, tržiški itd. naj se obrnejo na ravnateljstva svojih zavodov. Le-ta po izjavi računskega oddelka tržiškega v Postojni prejmejo za mesec avgust vso mesečno vsoto ter razpošljejo posameznim docentom mesečne plače potom poštinih nakaznic. V to svrhu naj voditelji srednješolskih zavodov natančno svoj naslov dopošljejo računskemu oddelku tržiškega namestništva v Postojni.

—g— V ujetništvo so odpeljali Italijani vikarja Ivana Franketa iz Gorenjega polja pri Kanalu. Vikar Franke je sin profesorja ces. svetnika Ivana Franketa v Ljubljani.

—g— Učiteljstvo tolminskega šolskega okraja se vabi v svrhu nakazanja mesečnih dohodkov natančno naznaniti svoje bivališče (kraj, občina, zadnja pošta in dežela), in sicer na naslov: Andrej Lasič, c. kr. okrajni šolski nadzornik, Goče, pošta Vipava, Kranjsko.

—g— Okrajni šolski svet za goriško okolico uraduje začasno v Ajdovščini.

—g— V Marjanu v Furlaniji je bila cvetoča obrtna šola. Voditelj Vinko Dolneri, ki se nahaja sedaj na Savi št. 17 pri Celju na Štajerskem, poziva učitelje te obrtne šole, naj mu naznanijo svoje bivališče.

—g— Iz laškega ujetništva je nemški pisal iz Cremona nadučitelj Ladislav Likar iz Števerjana: »Mnogo pozdravov iz družbe vojnih ujetnikov«.

—g— Iz koroških goriških učiteljev pišejo »Slov. Narodu«: Kakor večina pre-

bivalcev z Goriškega, tako smo se morali tudi mi izseliti. Že bo kmalu tretji mesec, kar smo zapustili svoje domove. Veliko naših ognjišč je že razrušenih, in razbita je hišna oprava, ki je bila edino naše premoženje. Kdaj bomo imeli toliko gmotnih sredstev na razpolago, da si, kar je uničenega, nadomestimo? Tretji mesec bo kmalu, kar smo na tujem in lahko jih nismo preživeli. Naša oblast nam je že 15. maja nakazala dvomesečno plačo, za meseca junij in julij. Ta denar pa smo večina porabili že na potovanju. Saj je samo važna iz Gorice do Ljubljane trajala 2 dni. Ko pa smo si kje dobili za silo opremljeno sobico in prazno kuhinjo, je bilo treba nakupiti najpotrebnejše. In tako je šel morda zadnji vinar iz žepa. Gotovo nismo se nikoli tako nepotrežno čakali mesečnine, kot letošnji 1. avgust. A glej, namesto težko pričakovanih kronic — le notica v časopisih, da nam naša oblast zaradi nepričakovanih ovir ne more še nakazati plač. Dobro je znano gospodom, da še v normalnih časih komaj pretolčemo v mizeriji dolgi mesec. Sedaj pa pri tej neznojni draginji kot begunci na tujem — nepoznani — pa nas pustijo tako na cedilu. Kranjski deželni odbor je bil vendar toli previden, ko je svojemu učiteljstvu nakazal draginjsko doklado. Nam pa še mesečnine ne nakazuje. Danes je že 13. avgusta in še niso odstranjene one ovire. — Kdaj pa bodo? se usojamo vprašati naš c. kr. okrajni šolski svet sedaj v Ajdovščini. Ako ne bodo tako kmalu — je najbolje, da nas kje skupne nastanite, in deželni odbor naj nosi stroške — brez plač. To bi bilo najbolj poceni.

—g— Smrtna nesreča. Sina bivšega nadzornika prof. F. Finžgerja je zadela sovražna granata in uničila mlado življenje. — Naše iskreno sožalje!

—g— Tovariš Fran Belin, ki leži ranjen v Eggenbergu pri Gradcu, nam piše: »V tej bolnici, kjer sem jaz, je veliko Slovencev ter so vsi težko ranjeni. Jaz se nahajam v bolnici že od oktobra težko ranjen v levico. Žalibog mi ostane roka za vse čase pohabljen.« — In tako ranjenemu učitelju-vojaku so bomo učiteljsko plačo — ustavili! Upamo pa, da se omehečajo.

Tržaške vesti.

—t— »Izgubljeni« tržaški profesorji, učitelji in učiteljice. Enako kakor tržaške mestne uradnike, kliče cesarski komisar v Trstu tudi občinske profesorje, učitelje in učiteljice, ki so se »izgubili«, naj se dne 9. avgusta ob 10. dopoldne predstavijo v uradu občinskega predstojnika, sicer bodo odpuščeni iz službe. Ti profesorji so: Julij Baschiera, dr. Alojzij Grandi, Alojzij Granello, Marij Migliorini, Marij Picotti, Artenij Ramponi, Henrik Rossmann, Marij Sablich, Gino Saraval; srednješolski učitelji: Angel Scock pok. Andreja, Marija Anaclerio, Adela Lonschar, Valerija Nepi; učitelji: Anton Bergamas, Bruno Brunetti, Josip Calligaris, Humbert Gaspardis, Marij Pasqualis, Ivan Pinamonti, Albin Schmidt, Josip Sommadossi, Periklej Vordoni, Ernest Zwick, in učiteljice: Amelija Boschian, Regina Coen, Ines Incostrera, Lidija Luzzatto, Nina Luzzatto, Klodila Marina in Olga Petronio. — Kam so se neki »izgubili« in — ali pridejo nazaj v Trst?!

—t— Počitniški šolski tečaj. Pričakuje definitivnih ministerialnih odredb glede počitniških tečajev, je c. kr. namestništvo provizorično odredilo, da učiteljsko osebje šolsko mladino tukajšnjih ljudskih in meščanskih šol, in sicer tako deško kakor dekliško, ob dopoldanskih urah primerno zaposlj in nadzira. Kako naj se to zgodi, imajo sedaj urediti šolska vodstva po svojem lastnem preudarku. — Družinskim poglavarjem se toplo priporoča, da vplivajo z vsemi sredstvi na svoje otroke, da bodo pridno in redno obiskovali omenjene tečaje.

—t— Šolska refekcija. Šolska refekcija v občinski režiji (ulica Madonna del Mare 13), ki je urejena za prehrano 250 bolnih in konvalescentnih otrok, izbranih od šolske zdravniške sekcije po raznih občinskih šolah, je sprejela tekom tekočega šolskega leta v raznih turnusih 670 učencev. Število obiskov tekom 185 dni, odkar obstoja refekcija, znaša 45.483. Stroški za živila so znašali za vsako posamezno porcijo povprečno 26 vinarjev s splošnimi stroški pa 33 vinarjev. — Reči se mora, da je ta institucija ob sedanjih razmerah pravi blagodat, ker ne nadomestuje samo pomanjkljive domače prehrane, temveč prehranjuje tudi znatno število otrok, ki se nahajajo v najžalostnejših zdravstvenih razmerah. Četudi se je morala mera diete z ozirom na aprovizacij-

ske težkoče skrčiti, so se mesne porcije razdeljevale trikrat na teden. Gledalo se je na to, da je bila hrana raznovrstna in redina ter je odgovarjala zahtevam racionalne prehrane. — Refekcija je bila otvorjena 4. novembra 1914 ter se je zaključila 15. julija 1915. Ker so se šole zopet otvorile za počitniške tečaje, je tudi refekcija z 19. julijem zopet vzpostavljena — Ker je mnogo družin odšlo iz Trsta, in ter se je zdravstveno stanje mnogih otrok, ki so bili prehranjevani od šolske refekcije, izboljšalo, bodo sedaj lahko sprejeti tudi učenci, ki dosedaj niso mogli priti na vrsto.

—t— V spomin junaške smrti umrlega tovariša Rada Merška daruje učiteljstvo C. M. šol 32 K moški podružnici C. M. D. v Trstu.

—t— Poletna šola v smislu zabavišča in nadzorstva otrok se je začela na vseh občinskih šolah, tako v mestu kot v okolici, v ponedeljek, 19. pret. m. ob 8. zjutraj.

—t— Iz Sv. Ivana. Otroška prireditelj z dne 11. pret. mes. v Sv. Ivanskem »Narodnem domu« je uspela nadvse pričakovanje. Dvorana je bila nabito polna, tako kot še nikoli. Videli smo vse svetoivanske rodoljubkinje in rodoljube, a tudi nekatere mestne. Iz tega je razvidno, kako naše ljudstvo rado vidi svoje malčke, ki proizvajajo razne točke. Res, vsakomur je solza silila v oči, ko je mala Melica pozdravljala »tudi one, ki so daleč od nas, daleč, da bronji našo domovino!« V duhu smo jih pozdravljali tudi mi in jim želeli, da se slavni vrnejo zopet v svojo domovino. Ves vzpored se je vršil v občno zadovoljnost. Za tem so bili otroci obdarovani letos z vojnim kruhom, namazanem s povidlom in malinovcem. Skromno je bilo to pogoščenje, a ravno tako hvaležno sprejeto kot druga leta. Pozabiti pa ne smemo tudi naših štirih mladih igralcev, ki so tako lepo igrali razne godbene točke, da jim je občinstvo živahno ploskalo. Le tako naprej, naš slovenski naraščaj!

—t— Govor tržaškega namestnika. Tržaški namestnik baron Fries-Skene je sprejel odbor tržaških meščanov, ki ga je prosil, naj bi se prekrstil trg Piazza Grande v Cesarja Franca Jožefa I. trg. V svojem odgovoru je naglašal med drugim namestnik: »Skupnosti Trsta z avstrijsko državo ne bo nikdar več omajeval noben zunanji, a tudi noben notranji sovražnik. Na zunaj nas štiti naš oster meč, brezprimerna vztrajna hrabrost naših junaških čet. Počenjanje tistih pa, ki so poizkušali v notranjosti širiti strup nezvestobe, se mora za vedno končati. Skrbeti hočem za to, da bodo vbodoče v Trstu le Avstrijci in da ostane Trst vedno dobro avstrijski.«

—t— Slovenska narodna društva v Trstu in okolici. Pod predsedništvom tovariša Germka se je vršil v nedeljo, 18. pret. mes., v dvorani tržaškega »Narodnega doma« sestanek, na katerega so bili izozemši Opčin in Sv. Križa povabljeni zastopniki vseh slovenskih narodnih društev v mestu in okolici. Povabilu sklicatelj so se z malimi izjemami odzvala vsa naša društva, ki jih je sedaj po poročilu dr. Agneletta 72 in jih sedaj deluje še 43, večinoma gospodarska, konsumna, strokovna in pogrebna društva in Ciril-Methodove podružnice, ostalih 29 pa je bilo zaradi izrednih razmer primoranih, da so ustavila svoje delovanje. Po poročilu in dovršeni debati o društvi je bila na predlog tovariša Engelmana izvoljena eksekutiva 7 članov in 3 namestnikov (dr. Josip Agneletto, Anton Brandner, Pavla Hočevarjeva, Ferdo Kleinmayer, Franc Kravos, Josip Šorn, Anton Vouk, Josip Macarol, Svetko Martelanc in Drago Širok), ki je bil poverjena naslednja naloga: 1. Pregledati notranje stanje posameznih društev. 2. Društvom, ki niso ustavila svojega delovanja, pomagati z delom in nasveti. 3. Pri onih društvih, ki ne morejo nadaljevati svojega delovanja, urediti njih vsaj najpotrebnejše notranje zadeve 4. Nadzirati delovanje delujočih društev.

—t— Imenovanje v armadi. Za poročnika v evidenci domobranstva je imenovan državni poslanec dr. Otakar Rybař. Bil je že svoj čas rezervni poročnik, dokler ni potekla doba vojaške obveznosti; sedaj je bil dr. Rybař zopet potrjen k vojakom in je zaradi tega novič imenovan za poročnika. — Našemu uredniku je pisal dr. Rybař: »Tukaj na koroški meji, visoko v gorak imamo precej težko službo. Nепrestano dežuje, mraz je pa tak, kakor pri nas v Trstu komaj meseca novembra... Vendar se drži moštvo nasploh dobro in pridno, tako da je bil naš oddelek, ki obstoji skoro iz samih Slovencev, že nekolikokrat pohvaljen.«

—t— Umrli je v Trstu Jernej Novak, vpokojeni šolski sluga na c. kr. državni gimnaziji. Bil je zaveden slovenski mož.

—t— Skrbne matere so darovale ubogim dečkom CMD. šole na Acquedotto K kron. slkrema hvala!

—t— Dekliški CM. šoli na Acquedotto je podarila gospa I. Mohorčičeva izredno lepo in bogato zbirko prirodoslovnih učil, za kar ji izreka najiskrenejšo zahvalo šolsko vodstvo.

—t— Razpis štipendije. Z začetkom šolskega leta 1915/1916. se odda štipendija iz ustanove Alberta Byka v znesku 600 K na leto, namene na tržaškemu dijaku, ubožnemu in vrednemu podpre, ki obiskuje vseučilišče ali tehniko. Prošnje, opremljene z dokazili o starosti, gospodarskem stanju rodovine in napredku v zadnjih dveh polletjih študij, je treba do 30. dne avgusta t. l. vložiti v vložnem uradu mestnega magistrata.

—t— Trst. Znani nemški publicist vseučiliški asistent dr. W. Schmidt piše v »Berliner Tageblattu« članek s tem naslovom. Pisatelj pravi: »Trst je po svoji sestavi vrlo zanimivo mesto. Naravnost se dajo ločiti tri zone, ostro ločene ena od druge: nemška, italijanska in slovenska. Tujec, ki pride v to veliko mesto s parnikom ali z enega obeh kolodvorov, stopi v nemško zono. Tu so najlepše stavbe, trgovine in svet. Iz tega dela pride v čisto nasproten del, v italijanski Trst umazanih ulic in šele zunaj mesta na drugi strani se začne slovenski del.« Obširno razpravljajo o nemškem in italijanskem delu, pravi nadalje: »Tako tedaj živi v Trstu približno stotisoč Italijanov in še enkrat in pol toliko Slovencev. Pravzaprav ne spadajo v mesto. Predstavljajo tretjo zono Trsta, v katero prideš, če se ospeš v najbližje vasi, ki so se nanizale na strmih obronkih in golem kamenju Krasa. Tukaj zmanjka vsaka sled italijanske in italijanščino zapaziš le na uradnih rzglaslih in reklamnih tablah. Tako je to v vsem istrskem Primorju. Samo v pristaniških mestih je svet italijanski, a notranjost dežele, zaledje je ostalo popolnoma neitalijansko. Italijansko prebivalstvo, ki stajuje na obali, pa doli notri v Dalmacijo je — pravijo — benečanskega izvora. V Istri in Dalmaciji je samo obrežna črta italijanska in še to samo v večjih mestih. Na kopnem takoj začne slovenski jezik z zvočnimi soglasniki, ki mehki Trieste pretvarjajo v trdi Trst. Nočem tukaj govoriti o Slovincih, o onem ponosnem človeku, ki s trdim delom koplje boren kruh iz neplodnega Krasa in ki ima še manjše zahteve nego Italijani in zaradi tega vedno boljše napreduje in tukaj kakor drugje ogroža nemško stvar. V mirnem času smo s skrbjo gledali to polahno napredovanje slovenskega elementa, danes pa, ko stojijo vsi narodi Avstrije zvesto drug ob drugem v boju proti vsakemu sovražniku, se nam ta nevarnost ne vidi več tako velika, ker smo videli, da ena narodna vez more tudi narode več jezikov vezati in zediniti v veliko nepremagljivo edinstvo.«

—t— Ivan Martelanc †. V Barkovljah je umrl v visoki starosti starejšina zndane narodne rodovine Martelanceve, stavbenik Ivan Martelanc. Umrl je bil med prvoboritelj tržaških Slovencev, zvest narodni delavec iz Nabergojeve dobe, več let mestni svetovalec in deželni poslanec ter odbornik politiškega društva »Edinost«. Blag spomin preminitemu možu, ki je bil tudi prijatelj šoli!

—t— Poziv v pokoju se nahajajočemu in v Trstu stanujočemu učiteljskemu osebju ljudskih in meščanskih šol. V smislu odloka c. kr. ministrstva za uk in bogočastje od 28. julija 1915, št. 2346-K. M. M., more za prihodnje šolsko leto tudi za pouk na javnih ljudskih in meščanskih šolah v slučaju potrebe prihajati v poštev vpokojeno učiteljsko osebje ljudskih in meščanskih šol, ako so po svoji telesni in duševni kreposti in po svoji pedagoško-didaktični sposobnosti še sposobni, da se sprejmejo provizorično v službo. — Pozivljajo se torej v pokoju se nahajajoče in v Trstu bivajoče učiteljske osebe, da se prostovoljno zglase za provizorično supletorično uporabo na javnih ljudskih in meščanskih šolah za prihodnje šolsko leto 1915/16. Zglase naj se pri c. kr. namestništvem svetniku, ali pa, ako žele biti nameščeni na državnih ljudskih šolah, pri c. kr. namestništvu ter naj pri tej priliki navedejo potrebne podatke o svojih personalijah (rojstvo leto, stroko, datum vpokojitve, število službenih let, zadnje službeno mesto, stalno bivališče). V prijavih se navedejo lahko tudi eventualno želje glede pomožne uporabe, zlasti kar se tiče zavoda in odmere pouka.

—t— Razglas natečaja. Začetkom II. tečaja šolskega leta 1914/15. se podeli ena štipendija iz ustanove škofa dr. Jurija Dobrile letnih 224 kron. K uživanju so poklicani dijaki iz sorodstva ustanovnika, in sicer najprej najbližji, potem bolj oddaljeni. V slučaju, da ne bo takih pro-